

424-бап. Заңсыз медециналық және фармацевтикалық қызмет (ҚР медициналық қылмыстық құқық бұзушылықтар кодексінің 82-бабы)

ЖАРИЯЛАНДЫ
20.11.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/183978/>

ӘӨЖ 505.3

Аралбай Дания Даниярқызы

Амантай Айгерім Нұржанқызы

Алматы технологиялық университеті

Фармацевтикалық Өндіріс Технологиясы 1 курс студенттері

Алматы қаласы

Жумабаева Куралай Жумабаевна

Алматы технологиялық университеті

Әлеуметтік гуманитарлық пәндер кафедрасының ассистент профессоры,

заң ғылымдарының кандидаты

Аннотация

Бұл ғылыми жұмыста Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексінің 424-бабы бойынша заңсыз медициналық және (немесе) фармацевтикалық қызметтің құқықтық табиғаты, оның қоғамға тигізетін ықпалы және әкімшілік жауаптылығы талданады. Зерттеуде лицензиясыз көрсетілетін медициналық қызметтердің адам денсаулығына қауіптілігі, заңнамалық реттелуі және алдын алу тетіктері қарастырылады. Сонымен қатар қазіргі денсаулық сақтау саласында кездесетін өзекті мәселелер, құқықтық реттеу тетіктерінің тиімділігі және қоғам қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі маңызы сипатталған.

Түйін сөздер

Әкімшілік құқық, 424-бап, медициналық қызмет, фармацевтикалық қызмет, лицензия, құқық бұзушылық, жауапкершілік, денсаулық сақтау.

Кіріспе

Қоғамдағы ең басты құндылық — адам өмірі мен денсаулығы. Сондықтан мемлекет азаматтардың қауіпсіздігі мен денсаулығын қорғау үшін медициналық қызмет көрсету ісін заңмен реттейді.

Медицина және фармацевтика саласы — жоғары жауапкершілік пен кәсібилікті талап ететін бағыт. Лицензиясыз қызмет көрсеткен тұлғалардың әрекеті адамдардың өміріне қауіп төндіруі мүмкін.

Осыған байланысты Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің 424-бабы заңсыз медициналық және фармацевтикалық қызметтің алдын алу мен оған жауаптылық белгілеуді көздейді.

Бұл зерттеудің мақсаты — аталған баптың мазмұнын ашу, оның құқықтық және әлеуметтік маңызын талдау және қоғамдағы әсерін сипаттау.

Материалдар мен әдістер

Зерттеу барысында келесі дереккөздер пайдаланылды:

- Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі;
- «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» ҚР Кодексі;
- ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің ресми құжаттары мен нұсқаулықтары;
- Ғалымдардың еңбектері мен заңгерлік талдаулар.

Әдістемелік тұрғыдан зерттеу салыстырмалы-құқықтық және талдамалық тәсілдерге сүйенді. Сонымен қатар нақты мысалдар мен статистикалық деректер қолданылды.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ (НӘТИЖЕЛЕР ЖӘНЕ ТАЛҚЫЛАУ)

1. 424-баптың мазмұны

Бұл бапта былай делінген:

«Арнайы рұқсаты (лицензиясы) жоқ адамның медициналық немесе фармацевтикалық қызметті жүзеге асыруы, егер бұл іс-әрекетте қылмыс белгілері болмаса, әкімшілік жауаптылыққа әкеледі.»

Бұл норма лицензиясыз қызметтің алдын алу мақсатында қабылданған. Лицензия тек білімі мен тәжірибесі бар тұлғаларға беріледі, сондықтан ол халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған.

2. Заңсыз қызметтің түрлері

- Медициналық білімі жоқ адамның халыққа ем-дом көрсетуі;
- Косметологиялық процедураларды (инъекция, ботокс т.б.) заңсыз жүргізу;
- Лицензиясыз дәріхана ашу немесе дәрілік препараттарды рұқсатсыз сату;
- Интернет арқылы тіркелмеген дәрілерді тарату;
- Медициналық анықтамалар мен сертификаттарды қолдан жасау.

Мысалы, әлеуметтік желілерде өзін косметолог ретінде таныстыратын адамдар арнайы білімі болмаса да инъекциялық процедуралар жүргізіп, азаматтардың денсаулығына зиян келтіріп жатады. Мұндай әрекеттердің салдары – аллергия, инфекция, тіпті өлімге дейін апаруы мүмкін.

3. Әкімшілік жауаптылық шаралары

424-бап бойынша:

- жеке тұлғаларға айыппұл салынады (бірнеше айлық есептік көрсеткіш мөлшерінде);
- заңды тұлғаларға жоғары айыппұлдар мен қызметін тоқтату жазасы қолданылады;
- заңсыз алынған дәрілер мен құралдар тәркіленеді;
- қайталанған жағдайда материаллар қылмыстық іс ретінде қаралады.

4. Талқылау

Бұл бап тек жазалау құралы емес, сонымен қатар қоғамдағы жауапкершілікті арттырудың маңызды тетігі.

Медицина саласында кәсібилік пен адалдық басты орында болуы тиіс. Мемлекет лицензия беру жүйесін жетілдіру арқылы халықтың денсаулығын қорғап, сапалы қызметті дамытуға мүмкіндік береді.

Қорытынды

Қорыта айтқанда, ӘҚБтК-нің 424-бабы медициналық және фармацевтикалық қызметті заңды және қауіпсіз негізде жүргізуді қамтамасыз етуге бағытталған.

Заңсыз қызметтің кез келген түрі адам өміріне қауіпті және қоғамның сенімін бұзады.

Сондықтан лицензиясы жоқ тұлғаларға қатаң шара қолдану — қоғамдық денсаулық сақтау жүйесінің тұрақтылығы мен сапасын сақтаудың бірден-бір жолы.

Мемлекет тарапынан бақылауды күшейту, халықтың құқықтық сауаттылығын арттыру және этикалық жауапкершілікті дамыту — осы баптың тиімділігін арттыратын

басты факторлар.

Қаржыландыру туралы ақпарат

Бұл ғылыми жұмыс жеке бастама негізінде дайындалған. Қаржыландыру көздері қолданылған жоқ.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексі. – Астана, 2014 ж.
2. «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» ҚР Кодексі. – Астана, 2020 ж.
3. ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің ресми сайты — <https://www.gov.kz/memleket/entities/dsm?lang=kk&ysclid=mi5q8lhvz600195716>
4. Сапарбаев Б. Медициналық құқық негіздері. – Алматы: Жеті жарғы, 2021 ж.
5. Тоқтабай А. Фармацевтикалық қызметті құқықтық реттеу. – Нұр-Сұлтан, 2022 ж.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.